SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 22. maja 2008 *

V zadevi C-462/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Cour de cassation (Francija) z odločbo z dne 7. novembra 2006, ki je na Sodišče prispela 20. novembra 2006, v postopku

Glaxosmithkline,

Laboratoires Glaxosmithkline,

proti

Jeanu-Pierru Rouardu,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann (poročevalec), predsednik senata, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: francoščina.

generalni pravobranilec: M. Poiares Maduro,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. novembra 2007,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Glaxosmithkline in Laboratoires Glaxosmithkline B. Soltner, odvetnik,

– za J.-P. Rouarda C. Waquet, odvetnik,

– za francosko vlado G. de Bergues in A.-L. During, zastopnika,

– za nemško vlado M. Lumma, zastopnik,

– za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z W. Ferrante, avvocato dello Stato,

– za vlado Združenega kraljestva Z. Bryanston-Cross, zastopnica, skupaj z A. Howardom, barrister,

– za Komisijo Evropskih skupnosti A.-M. Rouchaud-Joët, zastopnica,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 17. januarja 2008

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1) ter oddelka 5 poglavja II Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2001, L 12, str. 1, v nadaljevanju: Uredba).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med J.-P. Rouardom in družbama Glaxosmithkline in Laboratoires Glaxosmithkline s sedežema v Združenem kraljestvu oziroma v Franciji, za kateri J.-P. Rouard na podlagi ene od klavzul v njegovi pogodbi o zaposlitvi meni, da sta njegovi sodelodajalki, in od katerih zahteva izplačilo različnih zneskov odpravnine in odškodnine zaradi nezakonite odpovedi navedene pogodbe.

Pravni okvir

3 Oddelek 1 poglavja II Uredbe, naslovljen „Splošne določbe“, vsebuje člen 2, ki v svojem prvem odstavku določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

4 Člen 6 Uredbe, ki je v oddelku 2 poglavja II, naslovljenem „Posebna pristojnost“, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena tudi:

1. če je ena od več toženih oseb, tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče, če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov;

[…]

3. če gre za nasprotno tožbo, ki izhaja iz iste pogodbe ali dejstev, na kater[ih] je temeljila prvotna tožba, pred sodiščem, kjer je v teku prvotni postopek;

[…]“

5 V trinajsti uvodni izjavi je med cilji Uredbe določeno:

„Šibkejša stranka mora biti v zvezi z zavarovanjem, potrošniškimi pogodbami in zaposlitvijo zaščitena s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.“

6 Oddelek 5 poglavja II Uredbe, naslovljen „Pristojnost za individualne pogodbe o zaposlitvi“, vsebuje zlasti naslednje določbe:

„*Člen 18*

1. V zadevah v zvezi z individualnimi pogodbami o zaposlitvi se pristojnost določa v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5.

[…]

Člen 19

Delodajalec s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožen:

1. pred sodišči v državi članici, kjer ima stalno prebivališče; ali

2. v drugi državi članici:

   (a) pred sodišči v kraju, kjer delavec običajno opravlja svoje delo, ali pred sodišči v kraju, kjer je nazadnje opravljal svoje delo; ali

   (b) če delavec običajno ne opravlja ali ni opravljal svojega dela v eni in isti državi, pred sodišči v kraju, kjer se nahaja ali se je nahajala poslovna enota, ki je zaposlila delavca.

Člen 20

1. Delodajalec lahko sproži postopek samo pred sodišči države članice, kjer ima delavec stalno prebivališče.

2. Določbe tega oddelka ne vplivajo na pravico do vložitve nasprotne tožbe pred sodiščem, kjer je v skladu s tem oddelkom v teku prvotni postopek.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

7 J.-P. Rouard se je leta 1977 zaposlil v družbi Laboratoires Beecham Sévigné s statutarnim sedežem v Franciji in je bil poslan v različne afriške države.

8 V skladu z novo pogodbo o zaposlitvi, ki je bila sklenjena leta 1984 z družbo Beecham Research UK, drugo družbo v skupini s sedežem v Združenem kraljestvu, se je J.-P. Rouard v tej družbi zaposlil in je bil poslan v Maroko. S to pogodbo o zaposlitvi se je njegov novi delodajalec zavezal, da bo ohranil določene pogodbene pravice, ki jih je J.-P. Rouard pridobil v okviru svoje prvotne pogodbe o zaposlitvi z družbo Laboratoires Beecham Sévigné, zlasti ohranitev delovne dobe ter pravic do nadomestila za prenehanje delovnega razmerja.

9 J.-P. Rouard je bil odpuščen leta 2001. Leta 2002 je na conseil de prud'hommes de Saint-Germain-en-Laye vložil tožbo zoper družbo Laboratoires Glaxosmithkline, ki je pravna naslednica družbe Laboratoires Beecham Sévigné in katere sedež je v Franciji, in družbo Glaxosmithkline, ki je pravna naslednica družbe Beecham Research UK in katere sedež je v Združenem kraljestvu. J.-P. Rouard predlaga, naj se tema družbama naloži solidarno plačilo različnih nadomestil in odškodnine z obrestmi zaradi nespoštovanja postopka odpovedi delovnega razmerja, zaradi odpovedi delovnega razmerja brez dejanskega in resnega vzroka in zaradi nezakonite odpovedi njegove pogodbe o zaposlitvi.

10 J.-P. Rouard trdi, da je treba ti družbi šteti za njegova sodelodajalca. Meni, da ker je francosko sodišče pristojno za družbo Laboratoires Glaxosmithkline s sedežem v Franciji, je na podlagi člena 6(1) Uredbe prav tako pristojno za družbo Glaxosmithkline.

11 Navedeni družbi sta izpodbijali pristojnost conseil de prud'hommes de Saint-Germain-en-Laye, ki je ugodilo temu ugovoru glede nepristojnosti. Ker je cour d'appel de Versailles razveljavilo sodbo sodišča prve stopnje, sta ti družbi vložili kasacijsko pritožbo zoper njegovo sodbo z dne 6. aprila 2004.

12 V teh okoliščinah je Cour de cassation prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se pravilo o posebni pristojnosti, navedeno v členu 6, točka 1, Uredbe […] – na podlagi katerega je oseba s stalnim prebivališčem v državi članici lahko tožena, ‚če je ena od več toženih oseb, tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče, če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov' – lahko uporabi v postopku, ki ga pred sodiščem države članice sproži zaposlena oseba proti družbama, ki sodita v isto skupino in med katerima ima prva – tista, ki ga je zaposlila za skupino in ga kasneje ni želela ponovno sprejeti na delo – sedež v tej državi članici, druga – za račun katere je zadevna oseba nazadnje delala v tretjih državah in ki je zadevno osebo odpustila – pa v drugi državi članici, pri čemer se ta vlagatelj zahtevka sklicuje na določilo pogodbe o zaposlitvi, da bi dokazal, da sta [družbi] bili njegova sodelodajalca, od katerih zahteva nadomestilo za svojo odpustitev, ali pa pravilo iz člena 18, [odstavek] 1, Uredbe, na podlagi katerega se v zadevah v zvezi z individualnimi pogodbami o zaposlitvi pristojnost določa v skladu z oddelkom [5] poglavja II [te uredbe], izključuje uporabo člena 6, točka 1, [te uredbe] tako, da mora biti vsaka od družb tožena pred sodiščem države članice, kjer ima sedež[?]“

Vprašanje za predhodno odločanje

13 S tem vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je pravilo o posebni pristojnosti glede več toženih oseb iz člena 6, točka 1, Uredbe uporabljivo za tožbo, ki jo vloži delavec zoper dve družbi s sedežema v različnih državah članicah, ki ju šteje za svoji sodelodajalki.

14 Najprej je treba opozoriti, da Uredba v zvezi z odnosi med državami članicami nadomešča Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kot je bila spremenjena s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska (UL L 304, str. 1 in – spremenjeno besedilo – str. 77), s Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike (UL L 388, str. 1), s Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike (UL L 285, str. 1) in s Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske (UL 1997, C 15, str. 1, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija).

15 Pravila o pristojnosti glede individualnih pogodb o zaposlitvi iz Uredbe se občutno razlikujejo od pravil, ki se uporabljajo na tem področju v okviru Bruseljske konvencije.

16 Edino posebno pravilo glede pogodb o zaposlitvi je bilo v slednjo vneseno leta 1989. To pravilo, ki se je nanašalo na posebne pristojnosti, je bilo v oddelku 2 poglavja II te konvencije, in je bilo dodano kot izjema od pravila o pristojnosti iz člena 5, točka 1, Bruseljske konvencije glede pogodbenih zadev.

17 Pristojnost za individualne pogodbe o zaposlitvi je v Uredbi predmet posebnega oddelka, in sicer oddelka 5, poglavja II. Namen tega oddelka, v katerem so členi od 18 do 21 te uredbe, je delavcu zagotoviti varstvo iz trinajste uvodne izjave te uredbe.

18 Kot so trdile ali vsaj priznale družbi Glaxosmithkline in Laboratoires Glaxosmithkline, francoska, nemška in italijanska vlada ter vlada Združenega kraljestva in Komisija Evropskih skupnosti, iz določb iz navedenega oddelka 5 izhaja, da te niso le posebne, temveč so tudi izčrpne.

19 Iz člena 18(1) Uredbe tako po eni strani izhaja, da je treba vsak spor, ki se nanaša na individualno pogodbo o zaposlitvi, predložiti sodišču, ki je pristojno v skladu s pravili o pristojnosti iz oddelka 5 poglavja II te uredbe, po drugi strani pa, da pravil o pristojnosti ni mogoče spremeniti ali nadomestiti z drugimi pravili o pristojnosti, določenimi v isti uredbi, razen če se oddelek 5 te uredbe nanje izrecno ne sklicuje.

20 Člen 6, točka 1, Uredbe pa ni v oddelku 5 navedenega poglavja II, temveč v njegovem oddelku 2.

21 Za razliko od členov 4 in 5, točka 5, Uredbe, ki se na podlagi člena 18(1) Uredbe izrecno uporabljata, se oddelek 5 sploh ne sklicuje na člen 6, točka 1, Uredbe.

22 Pravilo o pristojnosti iz člena 6, točka 1, Uredbe prav tako ni predmet ustrezne določbe v navedenem oddelku 5, v nasprotju s pravilom iz točke 3 člena 6, ki se nanaša na nasprotno tožbo, ki je bila vključena v člen 20(2) navedene uredbe.

23 Zato je treba ugotoviti, da dobesedna razlaga oddelka 5 poglavja II Uredbe pripelje do ugotovitve, da ta oddelek izključuje vsakršno uporabo člena 6, točka 1, te uredbe.

24 To razlago poleg tega potrjujejo pripravljalna dela. Predlog Uredbe Sveta (ES) o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1999, C 376 E, str. 1) glede oddelka 5 poglavja II predlagane uredbe, kot ga je brez sprememb sprejel zakonodajalec Skupnosti, namreč določa, da „[se] pristojnosti, določene v tem oddelku, […] nadomestijo s pristojnostmi, ki so določene v oddelkih 1 [Splošne določbe] in 2 [Posebne pristojnosti]“.

25 Francoska, nemška in italijanska vlada v svojih pisnih stališčih kljub temu zatrjujejo, da bi teleološka razlaga Uredbe, ki upošteva njene cilje, lahko pripeljala do tega, da se prizna uporaba člena 6, točka 1, Uredbe na področju pogodb o zaposlitvi.

26 Italijanska vlada tako trdi, da iz cilja člena 6, točka 1, Uredbe, da se prepreči protislovja odločb, izhaja, da je ta določba uporabljiva za vse vrste sporov, vključno s spori glede pogodb o zaposlitvi.

27 Res je, da bi uporaba člena 6, točka 1, Uredbe na področju pogodb o zaposlitvi razširila možnost, da se pri sporih, ki se nanje nanašajo, pred eno sodišče predložijo povezani zahtevki, ki se nanašajo na več toženih oseb. Taka razširitev bi na podlagi razširitve, ki jo je zakonodajalec Skupnosti izrecno določil v členu 20(2) Uredbe glede nasprotne tožbe, ustrezala splošnemu cilju dobrega delovanja sodnega organa, ki vključuje spoštovanje načela ekonomičnosti postopka.

28 Iz ustaljene sodne prakse vendarle izhaja, da je treba določbe o posebni pristojnosti razlagati ozko, kar ne dopušča razlage zunaj primerov, ki so izrecno navedeni v Uredbi (glede člena 6, točka 1, Uredbe glej zlasti sodbi z dne 13. julija 2006 v zadevi Reisch Montage, C-103/05, ZOdl., str. I-6827, točka 23, in z dne 11. oktobra 2007 v zadevi Freeport, C-98/06, ZOdl., str. I-8319, točka 35). Kot pa je bilo ugotovljeno v točki 23 te sodbe, besedilo določb oddelka 5 poglavja II Uredbe izključuje uporabo navedenega člena 6, točka 1, v sporu glede pogodbe o zaposlitvi.

29 Dobro delovanje sodnega organa naj bi poleg tega pomenilo, da se na člen 6, točka 1, Uredbe, kot v primeru nasprotne tožbe, lahko sklicuje tako delodajalec kot delavec.

30 Taka uporaba člena 6, točka 1, Uredbe pa bi lahko povzročila posledice, ki bi bile v nasprotju s ciljem varstva, ki ga posebej zasleduje uvedba posebnega oddelka za pogodbe o zaposlitvi v to uredbo.

31 Dejstvo, da se delodajalec lahko sklicuje na člen 6, točka 1, Uredbe, bi tako delavcu lahko odvzelo varstvo, ki mu je zagotovljeno s členom 20(1) te uredbe, določbo, v skladu s katero je delavca mogoče tožiti zgolj pred sodišči države članice, na ozemlju katere ima stalno prebivališče.

32 Glede možnosti, ki jo predlagata francoska in nemška vlada, da se člen 6, točka 1, Uredbe razlaga tako, da naj bi zgolj delavec imel možnost, da se sklicuje na to določbo, je treba poudariti, da je ta možnost v nasprotju z besedilom tako določb oddelka 5 poglavja II te uredbe kot njenega člena 6, točka 1. Poleg tega naj ne bi obstajal noben razlog, da se varovalna logika take utemeljitve omeji zgolj na ta člen 6, točka 1, in bi bilo treba priznati, da se zgolj delavec lahko sklicuje na katero koli pravilo o posebni pristojnosti, določeno v tej uredbi, ki lahko služi njegovim upravičenim interesom. To, da sodišče Skupnosti pravila o posebni pristojnosti, ki so namenjena zagotavljanju dobrega delovanja sodnega organa, spremeni v pravila o enostranski pristojnosti, ki varujejo stranko, ki naj bi bila šibkejša, bi šlo prek ravnovesja interesov, ki jih je zakonodajalec Skupnosti postavil v sedanjem stanju prava.

33 Glede sedaj veljavnih skupnostnih določb bi bila taka razlaga, kot jo predlagata francoska in nemška vlada, težko združljiva z načelom pravne varnosti, ki je eden od ciljev Uredbe in ki zlasti zahteva, da je treba pravila o pristojnosti razlagati tako, da so, kot

je navedeno v enajsti uvodni izjavi te uredbe, čimbolj predvidljiva (glede navedenega člena 6, točka 1, glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Reisch Montage, točki 24 in 25, ter Freeport, točka 36).

34 Zato je treba ugotoviti, da Uredba v sedanji različici, ne glede na cilj varstva, ki je določen v njeni trinajsti uvodni izjavi, delavcu, ki je v takem položaju kot J.-P. Rouard, ne daje posebnega varstva, ker kot tožeča stranka pred nacionalnimi sodišči ne razpolaga z ugodnejšim pravilom o pristojnosti kot je splošno pravilo iz člena 2(1) navedene uredbe.

35 V teh okoliščinah je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da se pravilo o posebni pristojnosti iz člena 6, točka 1, Uredbe ne more uporabiti v sporu, ki spada pod oddelek 5 poglavja II te uredbe, ki se nanaša na pravila o pristojnosti, ki se uporabljajo za individualne pogodbe o zaposlitvi.

Stroški

36 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Pravilo o pristojnosti iz člena 6, točka 1, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah se ne more uporabiti v sporu, ki spada pod oddelek 5 poglavja II te uredbe, ki se nanaša na pravila o pristojnosti, ki se uporabljajo za individualne pogodbe o zaposlitvi.

Podpisi